עין משפט
נר מצוה

לג א (מיי' פ"ד מהל' פרה הל' ג) [פי"א מהל' פסוה"מ הל"ג ופסק שכשירה]:

לד ב מיי' פי"ג מהל' פסוה"מ הלכה ז:

לה ג מיי' שם פי"א הלכה ו:

שיטה מקובצת

א] ליתני אחת חטאת חלב ואחת כל הזבחים: ב] ליה אלא כי: ג] אבל בשאר פסולין לא קמ"ל. והאי דנקט שמאל לרבותא תני ליה דאע"ג דשמאל כשר ביוה"כ ומהו דתימא דעביד שיריים ולא מצי כשר לחזור ולקמוץ דכה"ג אמרינן בזבחים גבי טמא משום דאינו פסול [קמ"ל] דיחזור הכשר ויקמוץ: ד] דאשכחן ליה כו'. פי' אי משום הכי לא פסלא ואית לה תקנה בחזרה ובפ"ק דמעילה הסכרות הפוכות דקאמר טמא דאתיא בצבור משוה שיריים פי' דאהנו מעשיו ופוסל השיריים ואין לו תקנה בחזרה ושאר פסלות אינם עושין שיריים לפי שאין להם מתיר בשום מקום אין מעשיהם כלום אלמא משום דיש לו היתר במקום אחר מגרע גרע. תו"ח: ה] אשכחן ליה הכשירה: ו] שחיטה לאו עבודה היא. פרש"י שהרי שחיטה כשרה בזר ותימה דעל זה אנו דנין אלא ה"פ שחיטה לאו עבודה היא. שלא מצינו בשום מקום שהקפיד רחמנא אשחיטה דזר כדאמרינן והקריבו בני אהרן מקבלה ואילך מצות כהונה וכן מוכח הסוגיא דפריך ולא והרי שחיטת פרה שהקפיד בו הכתוב כו'. עיין זבחים (דף י"ד ע"ב) ז] שאני פרה וכו'. לעולם לאו עבודה היא ואמאי בזר פסולה שאני פרה דמרמי קדשי בדק הבית היתה נקיית ולא מרמי מזבח וקמ"ל א) שלא יהו שאר עבודות הפרה חמורות בשחיטתה כמו קדשי מזבח ולעולם לאו עבודה היא אלא גזירת הכתוב היא דבעיא כהונה אבל שאר קדשים לא בעו שחיטה כהונה. הרגמ"ה: ח] שאם עלה לא ירד. ויוצא פסול מדכתיב הן לא הובא את דמה פנימה כלומר פנימה היתה שלא יצאת חוץ שאם יצאת הוי [מן הדין] לשורפה ושאר זבחים נמי מפקינן להו מדכתיב ובשר בשדה טריפה אזהרה לכל דבר שיצאת חוץ למחיצתה: ט] אלא טעמא כו'. וא"ת ומאי קושיא וכי לא אשמועינן רב מה שהוא בברייתא וי"ל דלפי שהיתה שגורה בפי כל מקשה ממנה: י] משם מלא קומצו ממקום: יא] קמץ ואפילו קדש הקומץ שנתנו בכלי שרת להקטירו יתויר. הרגמ"ה: יב] אמרו לא שאנו אלא שקמץ. ותיבות במה דברים אמורים נמחק: יג] כי יעביד לה מתן כלי מאי הוי: יד] תיבות אי הכי אפילו לא קידש נמחק: טו] ר' שמעון אמנחת חוטא אפילו: טז] ולרבא דלא. תיבת מתני' נמחק: יז] פסולין נמי כשרה: יח] קבעה לה לשם: יט] קמץ כהונן וכה"ג: כ] לאהדורי בשמאל: כא] בזר לאו משום דעבודה היא כי הבית היא דלא שייכא: כב] ליה היתר בעבודה ותיבת הכשר נמחק: כג] עבודה היא והאי דבעיא כהן גבי פרה גזרת הכתוב: כד] אהרן שהיתה בבכורות: כה] לא נתקדש אהרן: כו] במה אסמכתא בעלמא: כז] משמע ממקום שרגלי הזר המביא עומדים שם הוא קומץ: כח] משום פסלות ואחד: כט] אלא הא קמ"ל: ל] לא שנו דבן בתירא. תיבות בר"א נמחק: לא] הואיל ואוקימנא: לב] איכא למימר. גליון וי"ל דבלאו הכי נמי צ"ל דרישא לאו כר"ש דהא תנן במתניתין נתן בכלי והוליך ושמעינן ליה לר"ש בפ"ק דזבחים דהולכה לאו עבודה היא ע"כ. וי"ל תו"ח וי"ל דמ"מ ע"כ רישא דלא כר"ש דקא חשיב הוליך שלא לשמו ור"ש מכשיר בהוליך ומיהו לפי סברא זו לא מתוקם שפיר לישנא דתלמודא דקאמר ואוקימנא רישא דלא כר"ש

שלא יהא חוטא נשכר. תימה כמה נשכר והלא בין יש עמו נסכים בין אין עמו נסכים הוי [א] כסלע ותנן לקמן בפ' בתרא (דף קו:) הרי עלי שור יביא הוא ונסכיו במנה כבש יביא הוא ונסכיו בסלע ובחטאת של טומאת מקדש נמי בסלע אף על פי שאין עמה נסכים [ב] ואלו פירכא [ג] הוא:

הואיל [לא] ואוקמינן רישא דלא כר"ש. תימה לרב אשי דריש פירקין דאתיא כר"ש מאי איכא למימר [לב]: [לג] **לא** יביא מתוך ביתו וימלאנו. סולת עשרון דקסבר קדושת כלי קבעה לשם מנחה דשוב אין מוסיפין עליה ומיפסלא בחסרון כדאמרינן בהאי פירקא (דף ט.) מן המנחה פרט לשחסרה כך פי' בקונטרס וקשה דהא ר"ש בן לקיש איתותב לקמן דאמר מנחה שחסרה קודם קמיצה לא יביא מתוך ביתו וימלאנה וע"ק למה לי קרא לקמן לבן בתירא וקמץ משם ויחזור ויקמוץ מנא תיתי לן דקדושת כלי קבעה [לד] ונראה לפרש דכולהו [ס"ל] כר' יוחנן דקדושת כלי לא קבעה אלא בקמיצת פסולים פליגי אי קבעה אי לא קבעה ומאי למימר דהכי ר"ל [לה] פירוש הקונטרס: **שאני** פרה דקדשי בדק הבית היא. משמע דליכא מאן דפליג ובפ"ק דחולין (דף יא.) ובפ"ק דשבועות (דף יא:) פירשתי [ק]: **וכי** תימא מבמה לא ילפינן. פירש בקונטרס קודם שנגדל אהרן משמע שרוצה לומר דלאחר אהרן לא הותר זר בבמה וא"א לומר כן כדמוכח בפ' בתרא דזבחים (דף קיח.) דדריש איש [ר] (איש) להכשיר את הזר והיינו לאחר שנגדל אהרן ועוד מצינו (ש"א יג) שאול ושמואל שהקריבו בבמה: [לו]**ושהרי** יוצא כשר בבמה. וא"ת והרי יוצא דם כשר בבמה ותנן בפ' המזבח מקדש (זבחים דף פד.) ושיצא דמה חוץ לקלעים לרבי יהודה אם עלתה תרד וי"ל דהאמורין ודאי [ש] ירדו אבל דם אינו מתקנח מכותלי המזבח: **אלא** טעמא דאשמועינן. בשום מקום לא פריך בענין זה דקשיא ליה הכא אמאי אילטריך ליה לרב לאשמועינן הא דתניא בברייתא ושמא שגורה היתה בפי כל [לז]:

ממקום שרגלי הזר עומדות. לקמן בפירקין מפרש אלטריך סד"א הואיל וכתיב והגישה וקמץ מה הגשה בקרן מערבית דרומית אף קמילה כו' ובקונטרס לא פירש כן: **וכיון** דקרא סתמא כתיב מה לי שמאל כו'. וא"ת בפרק המזבח מקדש (שם) דתנן שקיבלו פסולין וזרקו את דמן שאם עלה לא ירד ומוקמינן לה בפסולין דחזו לעבודת צבור ומרבי לה [ת] (הכא) מזאת התורה [א] ואמאי לא פריך דכיון דקרא סתמא [ב] מה לי חזו ומה לי לא חזו ויש לומר משום דדרשינן זאת היא העולה הרי אלו [ג] מיעוטין:

וכי

שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה אינה טעונה שלא יהא קרבנו מהודר סד"א הואיל ואמר ר"ש שלא יהא קרבנו מהודר כי קמצי לה פסולין נמי תתכשר קמ"ל אי הכי התם נמי ליתני [א] אחד חטאת חלב ואחד כל [ב]הזבחים שקבלו דמן זר ואונן ולימא לר"ש אצטריך אלמא כיון דתנא ליה כל ולא קתני חוץ כולהו משמע ה"נ כיון דתנא כל ולא קתני חוץ כולהו משמע אצטריך סד"א הואיל ואוקימנא לרישא דלא כר"ש סיפא נמי דלא כר"ש קמ"ל אמר רב זר שקמץ יחזיר והא אנן פסל תנן מאי פסל פסל עד שיחזיר אי הכי היינו בן בתירא אי דאיתיה לקומץ בעיניה לא פליגי רבנן עליה דבן בתירא כי פליגי דחסר קומץ רבנן סברי לא יביא מתוך ביתו וימלאנו בן בתירא סבר יביא מתוך ביתו וימלאנו אי הכי בן בתירא אומר יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין בן בתירא אומר יחזיר ויביא מתוך ביתו וימלאנו ויחזור ויקמוץ בימין מיבעי ליה [ג] כי קא אמר רב לבן בתירא פשיטא מהו דתימא עד כאן לא קא מכשר בן בתירא אלא בשמאל [ד] אבל בשאר פסולין לא קמ"ל מאי שנא שמאל [ה] דאשכחן לה הכשירא ביום הכפורים זר נמי [ו] אשכחן לה הכשירא בשחיטה [ו][ז] שחיטה לאו עבודה היא ולא והא"ר זירא אמר רב [לג] א שחיטת פרה בזר פסולה ואמר רב עלה אלעזר וחוקה כתיב בה [ז] שאני [ה]פרה דקדשי בדק הבית היא ולאו כל דכן הוא [ט]קדשי בדק הבית בעו כהונה קדשי מזבח לא בעו כהונה אמר רב שישא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה נינהו ובעי כהונה ונילף מבמה וכ"ת מבמה לא ילפינן [לד] ב והתניא מנין ליוצא [ח] שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה תנא [י]זאת תורת העולה סמיך ליה [ט] אלא טעמא דאשמעינן רב הא לאו הכי הוה אמינא בשאר פסולין פסל בן בתירא והתניא רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר בר"ש אומרים מכשיר היה בן בתירא בכל הפסולין כולן [כ]ותניא וקמץ משם [י] ממקום שרגלי הזר עומדות בן בתירא אומר מנין שאם קמץ בשמאל שיחזיר ויחזור ויקמוץ בימין ת"ל וקמץ משם ממקום שקמץ כבר וכיון דקרא סתמא כתיב בה מה לי שמאל ומה לי שאר הפסולין אלא הא קמשמע לן רב [יא] קמץ ואפילו קידש ולאפוקי מהני תנאי דתניא רבי יוסי בן יאסיין ורבי יהודה הנחתום אמרו [יב] בר"א שקמץ ולא קידש אבל קידש פסל ואיכא דאמרי קמץ אין קידש לא כמאן כהני תנאי ולאפוקי מתנא קמא מתקיף לה רב נחמן מאי קא סברי הני תנאי אי קמיצת פסולין עבודה היא אע"ג דלא עביד ליה מתן כלי אי קמיצת פסולין לאו עבודה היא כי [יג] עבד לה מתן כלי מאי הוה הדר אמר ר"נ לעולם עבודה היא ולא גמרה עבודתה [לה] ג עד דעביד לה מתן כלי [יד] אי הכי אפילו לא קידש

וכי

אי הכי. במס' זבחים (דף טו:) קתני כל הזבחים שקיבל דמן זר ואונן וכל הני דמתני' ליתני נמי כי מתני' אחד חטאת חלב ואחד כל הזבחים כו': **כולהו משמע.** ולא פליג ר"ש: **אצטריך.** אע"ג דבלאו הכי נמי הוייא מנחת חוטא בכלל ולא פליג ר"ש [טו] אפילו הכי אצטריך למיתנייה דמהו דתימא מדרישא דקתני דשלא לשמה לא עלו לשם חובה אוקימנא בריש פירקין (דף ב:) לרבה ולרבא [טז] מתני' דלא כר"ש סיפא נמי דקתני כל המנחות שקמצן זר כו' דלא כר"ש דמדפליג ברישא פליג נמי בסיפא ואמר במנחת חוטא דכי היכי דלאין קרבנו מהודר כי קמצי לה [יז] פסולין כשרה: **קמ"ל.** משנה יתירה אחד מנחת חוטא דלא אצטריך למתנייה אלא לר"ש דר"ש נמי מודה בסיפא: **לא יביא מתוך ביתו וימלאנו.** סלת לעשרון דקסברי קדושת כלי קבעה [יח] לשם מנחה דשוב אין מוסיפין עליה ומיפסלא בחסרון כדאמרינן בהאי פירקין (דף ט:) מן המנחה[מ] פרט לשחסרה: **יביא מתוך ביתו.** דקסבר קמיצה קבעה והא לא קמץ [יט] בהוט) וכה"ג פליגי אמוראי לקמן בשמעתין (שם): **ומאי שנא שמאל.** כלומר [אמאי] ה"א דבשאר פסולין לא מכשיר לאהדורי [כ] אלא בשמאל: **ביוה"כ.** נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו: **בשחיטה.** כדאמרינן לקמן בפ"ג (דף יט.) והקריבו בני אהרן את הדם[נ] מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשרה בזר: **ואמר רב עלה.** הייתו טעמא דפסולה דכתיב בה אלעזר וכתיב בה חוקה וחוקה עיכובא: **שאני פרה.** דטעמא [ס]דשחיטה פסולה בזר לאו [כא] דעבודה היא דהא קדשי בדק הבית דלא שייכא בהו עבודה אלא גזירת הכתוב היא לזר פסול בה: **ולאו כל דכן הוא.** בקדשי בדק הבית חשובה עבודה בקדשי מזבח לא כל שכן ואפ"ה זר כשר בשחיטת קדשים אלמא אשכחן [כב] הכשר בעבודה וגבי קמילה נמי אית ליה תקנתא בחזרה לבן בתירא ולמה לי דרב: **אמר רב שישא.** לעולם לאו עבודה [כג] [ע]והאי דבעיא כהן גבי פרה אדומה גזירת הכתוב היא מידי דהוה [אמראות] נגעים: **ונילף מבמה.** כלומר דרב למה לי מאי שנא שמאל דמכשיר בן בתירא בחזרה דאית ליה הכשר ביוה"כ זר נמי אנא ידענא דמכשר נמי בן בתירא דהא אית ליה הכשר בבמה קודם שנתקדש אהרן [כד] שהעבודה בבכורות: **וכי תימא מבמה לא ילפינן.** דעדיין לא [כה] נגדל אהרן: **והתניא מנין ליוצא.** מאימורי חטאת ועולה חוץ לקלעים שאע"פ שהוא פסול כדאמרינן בכילד צולין (פסחים דף פב.) מהן לא הובא את דמהם[פ] אם עלה לא ירד: **שהרי יוצא כשר בבמה.** שלא היו שם קלעים: **תנא זאת תורת העולה סמיך.** כדאמר במסכת נדה בפרק יוצא דופן (דף מ:) תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו. והאי דנקט במה [כו] קלא סמכא בעלמא היא אבל עיקר טעמא מהתם יליף: **וקמץ משם.** מלא קומצו. רישיה דקרא כתיב (ויקרא ב) והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם משמע [כז] ממקום שרגלי הזר עומדים שם קומץ והיינו מקום דריסת רגלי ישראל אחת עשרה אמה ובמזרח הם וקמ"ל דלא בעינן קמילה בצפון כשאר קדשים[צ] אלא כל העזרה כשרה לקומץ: **סתמא כתיב.** וקמץ משם ממקום שקמץ כבר והחזירו קומלה משום פסלות [כח] [ס](אחד) ואחד פסול שמאל ואחד פסול זרות במשמע: **אלא**[כט] **קמ"ל רב דבקומץ ואפילו קידש.** קומץ במתן כלי מכשיר בן בתירא דאי לאו דקידש מיירי רב לא הוה משמע לן מידי: [ל] **כבר"א.** דבן בתירא מכשיר בחזרה: **מת"ק.** דפליג בברייתא אדר' יוסי בן יאסיין ור' יהודה הנחתום: **אי קמילת פסולין עבודה היא.** לפסול אפילו לא נתן קומץ בכלי לא מתקן בחזרה: **ואי לאו עבודה היא.** דלא חשיב הואיל ובפסולין נעשית כי עביד מתן כלי נמי לא חשיב ואפשר בחזרה:

וקא

מסורת הש"ס

א) [זבחים טו:], ב) [יומא מב. וש"נ], ג) יומא מב. ע"ש זבחים יד: סח:, ד) [יומא מב. וש"נ], ה) נ"ל קדשי בדק הבית בעו עבודה קדשי מזבח מיבעיא, ו) זבחים נח. סח: סט. ופד. [לקמן סח:], ז) לקמן ט:, ח) [ויקרא ג], ט) נ"א כאן, י) [ויקרא א], כ) דשחיטה. נ"ק, ל) היא. נ"ק, מ) [ויקרא יג], נ) [קדשי קדשים רש"ש], ס) נ"ק מ"ז, ע) נ"ל כסלע. נ"ק, פ) עיין רש"ק, צ) [עי' תוס' זבחים מח. ד"ה ובחטאת ותוס' לקמן קו: ד"ה ככבש], ק) [ויתר מבואר בע"ז כג: ד"ה אלא מעתה], ר) טעות הדפוס, ש) נ"ל לא ירדו הואיל דנשרפין ואין פסול נשאר משא"כ בדם רש"ק, ת) שם. נ"ק, א) [נ"ל תורת], ב) כתיב. נ"ק, ג) נ"א כ',

תורה אור השלם

ו. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו ב

שיטה מקובצת (המשך)

דמשמע דאוקימנא הכי במנין דלעיל וי"ל דודאי התלמוד נסיב הכא לישנא אליבא דרבה ורבא ורובא נינהו ומיהו לרב אשי נאמר הכי דפריך דר"ש מכשיר בהוליך וא"ת אי הכי בזבחים נמי ניתני אחת חטאת חלב ואחת כל הזבחים ונימא דלר"ש איצטריך משום דקתני סיפא התם הוליך שלא לשמו פסול ופרי"א מדסיפא לאו כר"ש רישא נמי לאו כר"ש וי"ל דהתם הך רישא וסיפא לאו חדא בבא נינהו כי הכא והא איכא התם מילי טובא דקא מפסקי בינתים וע"ל דודאי לא דמי דאילו הכא רישא וסיפא תרוייהו סתמא מתני ואיכא למימר מדרישא לא סתם לן כר"ש סיפא נמי לא סתם לן כר"ש אבל התם בסיפא פליג ר"ש בהדיא דקתני ר"ש מכשיר בהוליך ואדרבה משמע דמפליג בסיפא מכלל דברישא לא פליג הילכך התם לא אצטריך למתני ברישא אחת חטאת חלב לר"ש וליכא לתרוץ קושיין קמייתא דלרב אשי ניחא ליה שפיר דנקטיה לאשמועי' דמתני' כולה ר"ש כרב אשי ולאפוקי דרבה ורבא מדסיפא ר"ש מסתברא רישא נמי ר"ש ולהכי תני אחת מנחת כו' [דהא ע"כ רישא לאו כר"ש מדתני הוליך]: לג] רבנן סברי לא יביא מתוך ביתו. פי"ה משום דכלי שרת קבע כו' עד וכה"ג פליגי אמוראי לקמן וקשה דהא רשב"ל איתותב ועוד קשה ולמה לי קרא לקמן לבן בתירא סברא היא דכלי לא קבע דהא ר"ל איתותב וע"ק דאי פליגי בפלוגתא דאמוראי לקמן אמאי נקט פלוגתייהו בקמיצה בפיסול לינקי פלוגתייהו בלא נקמצה כלל אלא שחסרה אחר שבאה לתוך הכלי לכך נ"ל דלא הוי כפלוגתייהו דאמוראי דלקמן דכולהו מצי סברי הכא דנקבעה המנחה ולא משום כלי להוד אלא משום דנקמצה ואף על גב דנקמצה בפיסול בכל מקום מהניא למקבעה בפיסול לכ"ע והא דאיתותב ר"ל היינו במתן כלי לבד פי' שנתן המנחה בכיסא אבל הכא ר"ש קמיצה וקדוש כלי המנחה בכיסא בהא ודאי קבע לרבנן דנהי נמי שהקמיצה פסולה היא מ"מ שם קמיצה הוי ובן בתירא פליג דמ"מ יחזור ויקמוץ מקרא דוקמץ משם עכ"ל תו"ח ובתוספות אחרות ונראה לפרש דבהא פליגי דרבנן סברי חסרון פסלי אחרי שיש קמיצה פסולה בהדה ובן בתירא סבר קמיצה פסולה לאו כלום היא דהוי כמו מנחה שחסרה קודם קמיצה דלא פסלא ע"כ: לד] ונראה לפרש בן דהכא הוי אפילו לר"י דהכא קמיצה עם החסרון דהוי תרתי לריעותא. תוס' אחרות: לה] פי' הקונטרס עי' תוס' זבחים (דף ס"ח ע"ב): לו] שהרי יוצא. עיין תוס' זבחים (דף פ"ד ע"ב): לז] בפי כל. מאחר דדרשא וקרא היא:

א) אולי צ"ל וקמ"ל דמ"מ פסולה בזר שלא וכו'. ב) נראה דל"ל דהכא מודה ר"י דלא יביא מתוך ביתו דכיון דלוקח קמילה עם חסרון הוי תרתי לריעותא.